

مدیر کل

جلال‌الدین الحسینی مؤیدالاصلاح
صاحب امتیاز روزنامه هفتگی
و یومیه (جلال‌الدین)

(عنوان مراسم)

طهران خیابان لاله زار
قاب مدیر میرزا سید حسن کاهانی
دبیر اداره آقا شیخ یحیی کاهانی

غیر از روزهای جمعه همه روزها
طبع و توزیع میشود

یومیه

هفتکلمه

۱۳۱۱

طهران

قیمت اشتراك سالانه

طهران ۳۰ فران
سایر بلاد داخله ۳۵ فران
روسیه و قفقاز ۱۰ مانات
سایر ممالک خارجه ۳۰ فرانک

(هفت يك نسخه)

در طهران صد دینار
سایر بلاد ایران سه شاهی است

هفت اعلان مطری

دو قران است

روزنامه یومیه مآی آزاد سیاسی اخباری تجاری علمی ادبی مقالات عام المنفعه

بامضا قبول و درانتشار اداره آزاد است

دو عنبه ۱۱ شوال المکرم ۱۳۲۵ هجری قمری و ۲۲ ذرمه جلالی ۸۲۹ و ۱۸ تومبر ۱۹۰۷ میلادی

(تجارت و راه آهن)

(از نمره گذشته)

دیروز سخن بدانجا رسید که ایران چون معبر
تجارت عالم بود همیشه مأمور و اهلیت شاه بودند
اینحرف درجای خودش صحیح است ولی بیچشم می
بینم که در این سه قرن آخرین که اروپا آباد گشت
ایران بر عکس خراب گردید و فرزندانش روز بروز
فقرتر و بیچاره تر گشتند و این امر حسی با آن مقدمه ما
منافات کای دارد اینجا دقت لازم است فکر عمیق
میخواهد که سبب حدوث این مرض را شخص شناخته در رهش
پکوهد ما که خسته شدیم بس بر ما ایراد میکنند که چرا
از درمان نینویسید و راه علاج نشان نمیدهید حالا
چند روز بهم در مان میگوئیم و بمیل آفایان
رفتار میکنیم مگر آنها نیز گوش فرا داشته یاد بگیرند
و در صد علاج بر آیند و بارها از گش ارباب جراید
خارج کنند روزنامه نویس را تبعید نکنند و کار
نشانند اگر چه اقوام جاهل همواره همین مسلك را
داشته بر ناصحین و خیر خواهان تهمت‌ها زده کاهی
مجنون وزمانی ملعون گفته‌اند بهر حال برویم سر مطلب
خوب چه شد که ایران در این سیصد سال اخیر
روز بروز فقیر و محتاج و ثروتش رو بتمام هدن نهاد؟
علتش آنست که سیر تجارت از ایزراه منحرف
گردیده و میل بطرف جنوب کرد و ایران از اهمیت
صبریت افتاد — توضیح این فقره آنکه سوابق ایام عبور
از ایلیانوس محال بود واحدی جرئت نمیکرد گشتی در
بحر محیط انگند و بدین سبب راه مرآوده مغرب با مشرق

منحصر بدر یای مدیترانه و اراضی آسیاء صغری و خاک
ایران بود و با گرفتار بیهای زیاد و ناامنی طرق و سختی
عبور و ناهمواری شوارع مجبوراً آمدورفت میکردند
و اغلب نیز گرفتار صدمه و مصیبت میشدند و مکرر سلاطین
مصمم شدند که قطعه زمینی را که فاصله است بین
در یای مدیترانه و بحر قزقم بر داشته دو در بارها بهم
وصل میکنند و یا کشتی های بادی مال التجاره
را حمل و نقل کنند ولی فراهم نبودن اسباب و نزاع
ملل مانع از اینکار میشد و اگر هم کاری میکردند ناقص
و زود بحال اولیه عود میکرد تا آنکه در اواخر قرن
پانزدهم میلادی اختراع قطب نما فلاحین را جرعت سیر
در ایلیانوس داد و کشف دماغه امید نیز در جنوب
افریقا که معروف به (کاپ کنایی) است و دماغه
مزبور را دماغه (بن اسپرانس) میگویند راحتکاهی
برای توقف کشتیها و پناهی جهت سفاین گردید و
صدمات راه خشکی و قطاع الطریق و پستی و بلندی
مغایر و محاسن سفر بحر را در انظار تجار جلو داد
و مال التجاره از مشرق بجنوب آمد و از جنوب بطرف
مغرب رهسپار گردید و بدین سبب ایران از صبریت
افتاد بلکه بنادر و سواحل دریای مدیترانه نیز مثل صور
و اسکندریه و و نیز و مار سیل و بیروت گرفتار
سکته کای شدند و در عوض نیادریکه در مغرب سفاین
جنوب واقع بودند مثل انگلستان و لیسبون و کاپ و
مادا کاسکر و غیره بسرعت آباد شدند

مدتی سیر تجارت بر این قرار بود تا اینکه مهندس
مرووی فرانسه (مسیو دلجی) موفق بالجسام خیال
عالی خود گردید همان قطعه خاکی که فاصله بین قزقم

و بحر روم بود و به تنگه سوئر معروف حفر گرد و مصداق (مرج البحرين یلتقیان) را ظاهر ساخت و تقریباً سیر تجارت را نزدیک بممبر اولیه خود نمود و فوراً بنا در جنوب عاقل شد و بنا در ایاطرف مثل مار سبل و الجزیره و زئوه و ناپولی و بالخصوص اسکندریه آباد گشت خسارت زیاد با تکلیس و هولند وارد و نفع زیاد بفراشه و مصر عاید گشت ولی سیر هر چند بممبر اولیه نزدیک شد لکن باز بحری بود نه بری و راه خشکی عاقل گردیده بود مقارن اینحالات راه آهن که مدتی بود اختراع گردیده شده خود را در اطراف عالم امتداد داد راههای آهنی بزرگ ساخته گردیده که از همه بزرگتر راه آهنی است که عرض امریکای شمالی را قطع میکند و اقیانوس ساکن را باقیانوس اطلس وصل مینماید — آبروی قطعه خاک را که مدتی بوده گشتیهای بخاری ریخته بودند دو باره بحال خود آورد زمین را اعتبار اولیه حاصل شد و کم کم خلق مایل شدند سیر دریائی را بسیر خشکی مبدل کنند بنا بر این اسکندر سیم امپراطور متوفای روسیه بخیال افتاد که مغرب را از راه خشکی بمشرق وصل کند و انقلابی بزرگ بتجارت دهد از اینرو راه آهن را که مرگ زاهوار تجارت است از سر شروع نموده آسیای وسطی را در نوردیده بجانب شمال و بسلا دمیسیر تا کنار دریاچه بایکسک امتداد داد و از هر قی دریاچه مزبور نیز راه آهن را رد نموده تا کنار دریای گرم یعنی دریای چین و بندرگاه ولاد یوستک رسانید و چون این نقطه نزدیک بشمال بود و چندان تا ممالک اباد چین اتصالی نداشت فائده مهمی بر آن مترتب نمیشد و برای سیر تجارت اعتبار و اهمیتی نداشت بنا بر این دائماترصد و مشرف بودند که بهر وسیله باشد اینراه را تا مرکز چین امتداد دهند و ممبر تجارت ما بین هرق و هرق سازند پیش آمد زمانه نیز دولت روس را مساعدت کرد و واقعه بوکس و اغتشاش چین دول را مجبور نمود گشتیهای جنکی بچین فرستادند و شد آنچه شنیده اید و نتیجه بد آنجا ختم شد که روس در قسمت شمالی چین صاحب امتیازات زیاد گردید و رشته راه آهن ماوراء سیبیر را تا بندر آرتور آورد و شعبه بطرف پای تخت امتداد داد که در این صورت جمیع مال التجاره چین و ژاپون و نقاط مشرق بتوسط این راه بارویا و مال التجاره اروپا نیز از همین راه بمشرق میرفت و اگر روسیهها در استحکام این رشته کار میکردند سالی چند نمیکذشت که کایه سیر تجارت را منقلب کرده شهرهای وسط راه را بر از قسمت مملودت مروت در بلاهها میورگ و ریگا و

بریم و استردام و روتردام و مسکو بهیشتی عجیب ترقی میکرد و نقاط مزبوره در عنداد اولین مراکز تجارنی عالم محسوب میشدند و دریای بالتیک حوض عمومی برای امواج تجارنی میکردید و دریای مدیترانه را از اهتسار میافکند

توضیح این مطلب از يك نکته احمسانی استنباط میشود که بنا بر حساب یکی از دامیان امریکا پنبه امریکا معادل است با مجموع پنبه که در عالم بعمل میساید و غالب پنبه دنیا را انگلیسان خریده در کار خانجات لندن و منچستر و سایر بلاد بریتانی بافته و منسوجات را برای لباس چینیان حمل بمشرق میکنند و با اینهمه ثابت شده است که مجموع منسوجات انگلیسی کفای لباس نیک اهل چین را نمیکند — و از همین بکفره اهمیت تجارت با چین معلوم میگردد

افسوس که مسئله رنگ سیاسی پیدا کرد و رواج تجارت مبدل بنفوذ پلتیکی شد و بدین سبب ژاپون بواهمه افتاده و با همه استعداد و استطاعت در رفع پلتیک روس در مشرق سعی نمود و جنگ مانچوریا دائر و بقلبه ژاپون و پاره کردن خیالات روس خاتمه پذیرفت و باز سیر تجارت از راه دریا شروع و دائر شد

حالا نزدیک است که بگوئیم سیر تجارت شروع میکند که بخط عبور اولیه خود مراجعت کند و باز ایران محل عبور مال التجاره مشرق و مغرب گردد زیرا که معاهده جدید روس و انگلیس تاحدی آنها را از یکدیگر مطمئن ساخت و باک ندارند از اینکه راه آهن هندوستان برام آهن قفقاز وصل شود و راه قفقاز نیز چنانکه همه کس میدانند تا آخرین نقطه دور از اروپا دراز شده و هیچ جا در وسط راه قطع نمیگردد در اینصورت بدون هیچ درد سر ما فر از آخر اروپا در اطراف آهتین نشسته و در آخر هندوستان پیاده میشود — بقیه دارد

خلاصه مذاکرات مجلس دار الشوری

(جنبه ۹ شوال)

اظهار شد که بعضی چنین در اذهان مردم جا دادند که وزیر مالیه (ناصر الملك) و وثوق الدوله که رئیس کمیسیون بوده است باعث کسر حقوق ارباب حقوق هدهاند و امروز عده نسبت بوزیر مالیه اظهار سوء ادب نموده و نسبت بوثوق الدوله اظهارات جاهلانه مینمایند اینها نیست مگر از تحریر یک محرکین و باید بوجه جبری جلوه گیری کرده در صورتیکه عموم مردم

از خدمات وزیر مالیه و کمسیون مالیه اظهار تشکر و امتنان مینمایند گفته شد تمام این تحریکات و حرکات بیحاصل است زیرا که محل نیست تا داده شود یا باید از خارجه عرض نمایند بدهند که تجویز نمی کنند و باطله از داخله را بفرهنگد والا محل دیگری نیست گذشته از این مواجب کسی قطع نشده است مثلا مواجب آنهاییکه از محل قبولات بوده میگویند زده شده در صورتیکه اینها مخارج سلطنتی است و در بودجه سلطنتی که بیکر و راست منظور شده است این تعرضات و گفتگوها بیجا است بعضی اظهار داشتند که این تحریکات از بکنقطه است اگر مجلس صلاح بداند اظهار خود و ملت در مقام مدافعه حاضرند با این اشخاص گفته شد که این اصلاح مالیه بتصویب مجلس و وزراء و امضاء شاه شده است در این صورت کسی حق تعرض ندارد و هیئت وزرا باید در مقام اجرای تحمل بعضی اقوال و رنجش را بنمایند والا هیچ قانونی بدون رنجش کسی مجری نخواهد شد و بر وزیر داخله است که این حوادث شهری را مراتب بوده جاو گیری نماید تا اینگونه مذاکرات در مجلس نشود از وزیر مالیه سؤال شد که مسیو نوز و مسیو پریم را معزول کرده بودند باوجود این بانها مواجب داده میشود و پنج نفر از بلژیکها هم تجدید کثرت نمودند و چند نفر دیگر بدون کثرت هستند این ترتیب آید بتصویب وزیر مالیه است جواب دادند که اما مسیو نوز قرار شده بود مواجب باو داده شود اما مسیو پریم چون برای رسیدگی بمحاسبات و و کالت او از جانب مسیو نوز است بنا بود تا چند وقتی مواجب باو داده شود و اینها بیکه تجدید کثرت کردند برای ترتیب اداره کمراست گفته شد که فعلا وجود چند نفری لازم است اما اینها بیکه بدون کثرت هستند باید تحقیق کنم و جواب بدهم اظهار شد که دومای روس دوروز است افتتاح شده چون منصرف شده بود حال مثل بدو تاسیس است خوب است از طرفی مجلس تلگرافی تبریک و تهنیتی زده شود گفته که مجلس بگفته چنین تلگرافی کرده حالا هم اگر لازم است در مجلس دیگر مذاکره شود وزیر مالیه اظهار داشته که چون برای نظم و استقرار هر جانی بولی لازم است و مالیات امسال هم یک مقداری در بعضی مصارف خرج شده برای اینکه باز اختلالی در آن واقع نشود برای مصارف مالیات خود باقی باسد و فعلا برای بعضی از مصارف فوق العاده بولی سکه لازم است مجلس تصویب کند که آن اهریها گرفته صرفی شود دوباره بجای آن بگذارند گفتند چه ضرر دارد در صورتیکه لازم است باید گرفت و بمصری رساند تلگرافی از ثقه الملك از کردستان قرائت شد که مشعر بود بر تقدیم نمودن

مواجب و حقوق خود را بملت جناب رئیس اظهار داشتند که جواب تشکر آمیز داده شد و گفته شد که ملت حقوق شما را بشما بخشیدند تلگرافی از شیراز در عدم نظم انجا و اغتشاش و انقلاب و نداشتن حکومت و تظلمات فوق العاده قرائت شد ایضا تلگرافی دیگر از بندر لنگه از اختلافی بین شیعه و سنی و اغتشاش انجا قرائت شد و اظهار شد که چرا اقدامی در امنیت شیراز نمیشود گفته شد که اقدام شده و وزیر داخله امشب هم بمجلس خواهند آمد آنچه لازم است مجدداً اظهار خواهد شد در باب حرکت عمومی اظهار شد که چرا رسیدگی نمیشود گفته شد رجوع بوزارت عدلیه شد رسیدگی خواهند نمود (مجلس ختم شد)

﴿ خلاصه رابرت اتزلی ﴾

در روز ۲۳ شهر رمضان المبارک تجار داخله و خارجه در حالتیکه بر تنجهای خودشان را بانبار میزدند تا در ثانی تکلیف عمل آن بخارجه زمین شود بگفته جاو برنج را جمعی گرفته و نزاع در گرفت جماعتی از رجالة اراذل اوباش به تحریک . . . ریختند برنجهای تجار را غارت نمودند چه توانستند بردند و چه غرق کردند انبار مقلد بکنفر تجار را هم شکستند و تا توانستند بردند سه ساعت این غارت و چپاول طول کشید سیم تلگرافی هم باره بود برشت حریفی نمیزد تلفون هم تعطیل بود تا نزدیک غروب آفتاب سیم تلگرافی بحر زدن آمد بنده بيمقدار بر حسب وظیفه و تکلیف وطن پرستی خودم مراتب بی اعتدالی و چپاول را بحکمران گیلان حضرت اقدس والا شاهزاده امیر اعظم تلگرافا عرض نموده علاج و امنیت این سرحد را خواستار هم دیگران هم از قبیل تجار و غیره اطلاعات خودشان را خیر دادند تجار هم به تلگرافخانه متحصن و منظم بودند حضرت اقدس والا امیر اعظم در جواب تلگرافی هر يك را امیدواری داده و نایب الحکومه اتزلی را بشهر احضار کرده از او تحقیقات کند و ابضاحات بخواهد نایب الحکومه برشت رفته مراجعت نموده مفتش هم از طرف حکمران باتزلی آمده تجار را امنیت داده و از تحصن خسارچ کرده دو شب است که در منزل عمید همایون نایب الحکومه مجلس منعقد میشود و قراری در اصلاح حال تجار و آتانی که مالشان بیماراته میدهند انجمن بلدی هم بواسطه این بی اعتدالی که از روز بشای اتزلی تاکنون اتفاق نیفتاده تعطیل نمودند هرچ و مرج پاندازه در این بندر شیوع پیدا کرده که خجالت میبخشم عرض نمایم خداوند مفرضین و مسدین را نابود کند و هر روز است بواسطه ورود چند هزار

پاترلی قدری امنیت پیدا کرده جماعتی را که اشرار
 بچشم داده اند باید امروز تحت الحفظ بشهر ببرند اما
 در این بهرمنی که از شهر برای احضار چند نفر در
 دست مامور و مفتی است خیلی مخالف است یعنی ترو
 خشک توانند امیر است که حضرت والا امیر اعظم
 از روی دقت و تحقیق صحیح اشرار را در آن میانه
 انتخاب کرده بمجازات خواهد رسانید و ترو خشک
 با هم نخواهد سوخت تفصیل موقوف طولانی است
 بنده خیلی باختصار عرض نمود انشاء الله محرک و
 هیره را که چه طور شده است بمرض میرساند (ابوزر)

(جبل المتین)

از رشت و اترلی در این اوقات اخبار موحن
 میرسد جای بسی تعجب است که شخص مشروطه خواهی
 مثل شاهزاده امیر اعظم در حکومت خود اعمال و افعال
 حکام قبل را سرمشق قرار داده باشند نظر باخلاص و
 اعتمادی که بشخص شاهزاده معظم داریم از درج کلیه
 مکاتیب وارده اداره صرف نظر نموده فقط یک طفری
 تلگرافی حضرت حجة الاحلام آقای آقا سید عبدالله
 و آقای امام جمعه را که بشخص معظم له مخابره فرموده اند
 ذیلا درج نموده مترصدیم که توضیحات مطالب از طرف
 خود امیر اعظم و سایر مستمدمین اداره برسد تا رای
 خود را آشکار نمائیم

بهر جهت امیدواریم امیر اعظم دقت فرمایند که ترو خشک
 با هم نسوزد تاریخ و زحمتشان در راه مشروطه بدر نرود

— (سواد تلگرافی حجاج الاسلام) —

خدمت ذی شوکت قواب اشرفی والا شاهزاده امیر
 اعظم دامت شوکت این اوقات اهمیت حفظ نظم و امنیت
 مرحدات خصوصی گیلان بانکانی که مستحضرید لازم
 و واجبات از قرار مذکور جنابان الفصح المتکلمین و
 حاجی سیف الشریبه و آقا رحیم و مهدی علی که از
 حمایت اساسی مشروطیت میباشند دعوت و باین کنه
 توهین و هتک حرمت مشارالیه را نموده اند که مذاکره آن
 قبیح است از این قبیل کارها اسباب هیجان ملی است البته
 لازم و واجب است اقدام لازم در ترضیه و دلجوئی
 حضرات بشود که تولید فتنه دیگری نشده و عموم مات
 از اختلافات آسوده شوند نتیجه را اطلاع دهید الداعی
 عبدالله الموسوی البهبهانی الاحقر ابوالقاسم الحسینی

(اخبار تلگرافی خارجه)

لورد کار زون فرمانفرمای سابق هندوستان دیروز
 در دارالنون او کسب فرود خطابه منطقی و جامع بسرحدات
 داده است و مخصوصا چه از حیث تاریخی و چه از
 حیث جغرافیائی مسئله سرحدی را بخوبی تشریح
 نموده در خصوص دایره و یا منطقه نفوذ دولتین انگلیس

و روس در ایران بعضی عیب جوئیها و اظهار عقیدت
 نموده و بقیده مشارالیه این قرار داد دولتین در ایران
 به دوام و ثباتی خواهد داشت و نه موافق مطلوب است
 دیگر آنکه اگر نفوذ و اعتبار محکمه عدالت
 لاهه محفوظ و مضبوط می ماند بحتمل دیوان مزبور
 پیش از پیش در حل و عقد مسائل سرحدی حکمت می نمود
 مدعی عمومی در برلن در مسئله روز نامه نگار
 آلمانی عازم است که مجدداً هاردن را بجرم اتهام
 و توهین ژنرال ملک بدیوان نماند و محاکمه بکشد زیرا
 بقیده مشارالیه ژنرال مزبور نتوانسته است به طور
 مطلوب برائت ذمه خود را حاصل و حقانیت خود را ثابت نماید
 سرکارست و کیل سیاسی انگلیس در مصر که
 پتاز کی وارد مصر شده کلیه مستخدمین و صاحب منصبان
 انگلیس را احضار نموده و انجمن خاصی تشکیل داده
 مقصود آنکه مسلك و رویه آتی دولت انگلیس را در
 مصر بانها معلوم نماید و از قرار معلوم معزی الیه
 آنها را دلالت و نصیحت نموده که ریاست و تحکم به
 اهالی مصر نکنند بلکه آنها را تعلیم و تربیت کنند که
 چگونه خود حکمرانی و رتق و فتق امور را بتوانند بکنند
 بنا بر آن که در ممالک روسیه قیمت غله رو
 بتزاید است دولت روس کنفرانسی از طبقات احضار
 و تشکیل نموده که جلو گیری از ترقی ارزاق نمایند

اخطار

مقاله تجارت که در نمره گذشته شروع شد بواسطه
 اغلاط چند که در طبع روی داده بگلی خواننده را
 حیران میسازد و از مطلب سر بیرون میاورد لهذا
 استدعا داریم اغلاط مقاله مزبوره را اول بر طبق ذیل
 تصحیح کرده انگاه قرائت فرمایند

صفحه دویم ستون اول

سطر دهم (سر) غلط، صحیحش (سیر) است
 سطر ۲۲ (یونان) غلط (و یونان) صحیح است
 سطر (۳۰) اول سطر بکواو التصاده است
 سطر (۳۴) (و وطن) واوش زیاد است
 سطر (۳۸) (بدوق) غلط و باید (موق) باشد
 صفحه دویم ستون دویم

سطر (۸) (دیگران) غلط (ایران) صحیح است
 سطر (۱۱) (آمده) — (در آمده) صحیح است
 سطر (۱۲) (همان) — (همانا) صحیح است
 سطر (۱۳) (حفظ) — (خط) صحیح است

اعلان

انجمن محترم آذربایجان کما فی السابق روزهای
 یکشنبه از سه ساعت بهروب مانده تا یکساعت بهروب از
 برای قبول عضویت منقد و ذوات محترمه منتحنه را
 خواهند پذیرفت و همچنین روزهای چهارشنبه از سه بهروب
 الی شروب انجمن عمومی منتقد است که عموم اعضاء
 محترم بعد از ارائه بلیط داخل خواهند شد
 (حسن الضیعی الکاشانی)